

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Eesti Inimarengu aruanne

Välistudengite majanduslik mõju – esialgsed andmed 2024/2025

Eero Loonurm
Haridus- ja Noorteamet
EMN Eesti kontaktvõrgustik
Mai 2026

Eesti inimarengu aruanne 2026

HARIDUS ÜHISKONNA PEEGLIS

Ava aruanne ja vaata, kuidas haridus ühiskonnast vastu peegeldab.

Eesti inimarengu
aruanne

Loe põhisõnumeid

Vaata tutvustust

Kuula sissejuhatust

Pressile

Uudised ja
meediakajastus

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

KO
GU Eesti
Koostöö
Kogu

 Skaala

1. Haridus murdepunktis

Sissejuhatus

1.1. Hariduse alustalad: haridustahe, inimkapital ja tugevad institutsioonid

1.1. Peegeldus

1.2. Haridus murdepunktis: vana süsteem laguneb, uus alles kujuneb

1.2. Peegeldus

1.3. Eesti hariduse ekspordi seitse arenguvõimalust

1.3. Peegeldus

1.4. Kus peituvad Eesti hariduslõhed ja kui edukad oleme olnud nende vähendamisel?

1.4. Peegeldus

1.5. Elukestev õpe peab kaasama võrdselt nii kõrgharitud inseneri kui ka vähese

LAE PDF

APA7 VIIDE

Eesti hariduse ekspordi seitse arenguvõimalust

Eero Loonurm ja Heli Aru-Chabilan

PÕHISÕNUMID

- Eesti haridussüsteemil on tugev rahvusvaheline maine, kuid selle ekspordipotentsiaal on veel täielikult rakendamata.
- Lisaks sellele, et välisüliõpilased pakuvad akadeemilist kasutegurit, panustavad nad Eesti majandusse ka oma elamiskulude ja tööjõumaksudega, muutes hariduse tulutoovaks ekspordiartikliks.
- Eesti keele õppevõimaluste laiendamine aitaks rohkematel välistudengitel siia tööle jääda ja tööjõupuudust leevendada. Lisaks on rahvusvahelised vilistlased väärtuslik ressurss, mille abil Eestit maailmas tutvustada ja majandussuhteid tugevdada.
- Eesti haridusvaldkonna oskusteavet võiks teadlikumalt arendada ja eksportida kui rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist teenust.
- Hariduseksport võiks hõlmata laia valikut kaugeleulatuva mõjuga teenuseid ja tooteid.

01

VÄLISÜLIÕPILASTE MAJANDUSLIK POTENTSIAAL: INVESTEERINGUST MAJANDUSMOOTORIKS

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD andmed⁵ näitavad haridusega seotud teenuste ekspordi üldist kasvu enamikus OECD riikides, kus ekspordi andmed hõlmavad rahvusvaheliste üliõpilaste kulutusi õppemaksule, toidule, majutusele, kohalikule transpordile ja tervishoiuteenustele. Välisriikidest tulnud üliõpilaste kulutused ja OECD riikide kogutulud suurenesid 2010. aasta 50 miljardilt eurolt rohkem kui 115 miljardi euron 2019. aastal. HolonIQ globaalse prognoosi järgi õpib 2030. aastaks välismaal 9 miljonit tudengit, kes kulutavad aastas üle 500 miljardi dollari.⁶

2018/2019. õppeaastal õppis eestikeelsetel õppekavadel rakenduskõrgharidusõppes ning integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppekavadel 156 välistudengit, kaks aastat hiljem 194 ning 2024/2025. õppeaastal juba 225 välisüliõpilast.¹⁴ Nendele lisanduvad veel eesti keeles õppivad doktorandid, kelle täpset arvu on raske määrata.

Eesti keeles õppijaid võiks olla tunduvalt rohkem. Iga lisanduv eesti keelt oskav välismaalane on nii kultuuriline kui ka majanduslik võit. Keelepoliitikat rakendavad edukalt mitmed riigid, integreerides keeleõppe ja kõrgkooliõppe. Hispaania ja Saksamaa on selles valdkonnas eeskujuks, pakkudes oma üle maailma asuvates instituutides keeleõpet ja suunates õppijaid oma ülikoolidesse. Goethe Instituut pakub saksa keele kursusi, mis valmistavad ette Saksamaal õppimiseks või töötamiseks. Cervantese Instituut õpetab hispaania keelt ja tutvustab Hispaania õppevõimalusi koostöös algatusega Study in Spain. Sarnaseid meetmeid rakendavad ka väiksemad riigid, kes pakuvad ettevalmistusaastat, mille jooksul on välisüliõpilastel võimalus omandada vajalik keeleoskus enne sihtriigi keeles õpingute alustamist. Sellist süsteemi rakendatakse näiteks Poolas (Krakówi Majandusülikool), Norras (Tromsø Norra Arktika Ülikool) ja Tšehhi Vabariigis (Karli Ülikool), kus edukalt läbitud keeleksam tagab ülemineku kohalikule tasemeõppekavale. Eestis rakendab sarnast võimalust Tartu Ülikool, kes pakub kolmel eestikeelsel Narva kolledži õppekaval intensiivset keeleaastat, mille eduka lõpetamise korral ootab õppijat ees eestikeelne bakalaureuseõpe.

03

TARGA RÄNDE POTENTSIAAL: VÄLISÜLIÕPILASED TOOVAD TÖÖTURULE UUSI OSKUSI

Rahvusvahelised üliõpilased on unikaalne ränderühm, keda peetakse sageli tänu nende kohalikule õpikogemusele eelnevalt integreeritud tulevase tööjõu allikaks.¹⁷ Talendipoliitika osana näevad välisüliõpilasi pea pooled OECD riikidest. Kanada statistikaameti¹⁸ andmetel on kohalikus ülikoolis õppinud rahvusvahelistel vilistlastel tööturul eelised, võrreldes välismaal kraadi omandanud välismaalastega, kuna neil on vähem takistusi kvalifikatsioonide tunnustamisel ja nad on loonud kohalikke suhtevõrgustikke. Prantsusmaal kinnitas 91% välisvilistlastest, et õpingud aitasid neil leida esimese töökoha.¹⁹

04

PIIRKONDLIKE LÕHEDE VÄHENDAMISE POTENTSIAAL: VÄLISÜLIÕPILASED AITAVAD TASAKAALUSTADA REGIOONE

Välisüliõpilased elavdavad regionaalset üliõpilaselu, tõstavad kõrgkooli akadeemilist kvaliteeti ning loovad rahvusvahelise õpikeskkonna ka kohalikele tudengitele. Küll aga õpib Eestis väljaspool Tallinna ja Tartut alla 100 tasemeõppe välisüliõpilase.

Statistikaameti andmed²¹ näitavad, et ka vilistlasena Eestisse jäänud välistudengitest jääb enamik tööle Tallinna ja Harju maakonda (81%), pisut Tartusse ja Tartu maakonda (14%). Ülejäänud maakonnad jagavad omavahel ära kõigest 3% välisvilistlastest.

Ülikoolid on lahutamatu osa linnadest, kus nad koos oma piirkondlike kolledžitega tegutsevad. Ülikoolid toovad omaasukohalinna värskust ja elu, panustades riigi majandus-, sotsiaal- ja äriellu.²² Väljaspool Tallinna ja Tartut õppivate välistudengite osakaal Eestis on alla 2,5%, samas kui paljudes OECD riikides nähakse neil olulist rolli nii kohaliku majanduse kui ka talendipoliitika edendamisel. Rahvusvahelistumise kasu võimendamiseks ja piirkondlike lõhede vähendamiseks suunatakse välistudengeid suur- ja pealinnadest ka väiksematesse regioonidesse.

Igal aastal lõpetab Eestis üle tuhande välisüliõpilase, kellest üha rohkem jääb siia ka pärast õpinguid. 2018. aasta lõpetajatest oli 2022/2023. õppeaastal Eesti tööturul 33%, 2020. aasta lõpetajatest juba 40% ja hilisemate aastate lõpetajate seas on nende osakaal veelgi suurem.²⁵ Enamik vilistlasi siiski lahkub Eestist ning nende edasine tegevus jääb süsteemselt jälgimata.

USAs annetati kolledžitele ja ülikoolidele 2020. aastal ühtekokku 49,6 miljardit dollarit, millest vilistlaste panus oli 11,2 miljardit dollarit.²⁶ Prantsusmaa vilistlasküsitluse andmetel on Prantsusmaal viibimisel otsene positiivne mõju riigi mainele. Üheksat vilistlast kümnest muutis õpikogemus vastuvõtlikumaks koostööle prantslastega (88% vastajatest) ja Prantsuse ettevõtetega (85%). Prantsusmaalt lahkunud vilistlastest enamik (95%) kinnitas, et õpikogemus pani neid suurema tõenäosusega turistina tagasi pöörduma. Prantsusmaa näeb vilistlasi ka Prantsuse kultuuri ja elustiili eksportijatena.²⁷ Riigist lahkunud vilistlaste enamik viitas harjumusele osta Prantsuse toitu (49% vastajatest) ja Prantsuse tooteid (46%) ning kuulata Prantsuse muusikat ja vaadata Prantsuse filme (58% vastajatest). Vilistlaste kogemused aitavad tugevdada globaalses kontekstis riigi kultuurilist ja majanduslikku positsiooni.

OECD poolt läbiviidavad PISA testid on muutunud rahvusvaheliselt oluliseks haridusvaldkonna arengu mõjutajaks. Riigid, mis paistavad silma järjepidevalt heade tulemustega, äratavad nii ekspertide kui ka meediaväljaannete huvi. Uuritakse, mis on edu põhjused ning kas neid õppetunde on võimalik kasutada oma maa haridusvaldkonna väljakutsete lahendamisel. Kui traditsiooniliselt on haridusvaldkond rahvusriikide pädevuses, tekitavad PISA testi andmete põhjal loodud analüüsid, pingeread ja soovitused laialdast huvi ja soovi parimatelt õppida. Haridusvaldkonna oskusteabe väärtus on kasvamas ka seetõttu, et elame suurte globaalsete muutuste keskel. Teadmistes ja oskustes nähakse üha enam riikide konkurentsivõime mõjutajaid. Globaalsed trendid, nagu tehnoloogia areng ja rahvastiku kiire juurdekasv mõnes maailma piirkonnas, suunavad otsima uusi ja skaleeritavaid lahendusi. HolonIQ poolt 2018. aastal väljaantud raportis „Haridus 2030“ tuuakse välja, et maailmas, enamasti Aasias ja Aafrikas, on palju riike, mis ei suuda kiire rahvastiku juurdekasvu tõttu tagada õppuritele võimalusi kaasaegse hariduse omandamiseks.²⁸ Puudu on paljust – õpetajatest, teadmistest kaasaegsete õppemeetodite ja koolijuhtimise kohta, õppematerjalidest jne. Noorte õppurite kõrval kasvab surve uute teadmiste ja oskuste omandamiseks täiskasvanu- ja kutsehariduses. Tehisaru, masinõppe ja teiste uute tehnoloogiate mõjul tekkinud lahendused avavad uusi võimalusi neist uuendustest parimal moel kasu lõigata.

Traditsiooniliselt mõistetakse haridusekspordi all välisüliõpilastega seonduvaid kulusid riigis, ent see on piiratud lähenemine. Eri riikide näitel on haridusekspordi alla kuuluvate tuluallikate loetelu oluliselt laiem, ulatudes rahvusvahelistest konverentsidest, haridusturismist ja haridustehnoloogilistest lahendustest välisüliõpilaste elamiskulude ja makstud tööjõumaksudeni. Londoni majandus- ja poliitikakooli (School of Economics and Politics) poolt Ühendkuningriigi äri- ja kaubandusministeeriumi jaoks kokku pandud ülevaade toob rahvamajanduse tuluallikatena välja ka eri haridustasandite õppeasutuste välisriikides tegutsevad filiaalid, täiendkoolitused, eksamite ja testide korralduse, teadusajakirjade välistellijad, e-kursused ning Erasmuse programmi vahetustudengite elamiskulud.³³ Soome haridusameti tellitud haridusekspordi analüüsis³⁴ on suurima käibega õppematerjalide kirjastamine ja müük, mis moodustab 682 miljonit eurot ehk ligi 88% haridusekspordi mahust. Suurusjärgu mõttes järgmised panustajad on ülikoolid, rakenduskõrgkoolid ja koolimööbli tootjad, mis igaüks panustasid umbes 15 miljonit eurot. Nii Soome kui ka Ühendkuningriigi näidet iseloomustab see, et haridusteenuste ekspordi statistika tervikpildi loomiseks on vaja olnud täiendavaid analüüse, sest need ei kajastu riigi statistikateenuste regulaarülevaadetes.

Eestis õppivad välisüliõpilased panustavad märkimisväärselt meie majandusse.

Iga lisanduv eesti keelt oskav välismaalane on nii kultuuriline kui ka majanduslik võit.

Eestis on kolledžite potentsiaal tasakaalustatud arengu ja rahvusvahelistumise laiemaks rakendamiseks seni alakasutatud.

Eestis on vilistlaste panus seni alakasutatud.

Eesti haridusekspordi potentsiaal on arvatust suurem.

Eesti haridussüsteemi oskusteabel on potentsiaal kujuneda iseseisvaks ekspordiartikliks, mis pakub maailmale uuenduslikke hariduslahendusi.

2024/25. õppeaasta jooksul maksid välisüliõpilased Eestis tulumaksu 6,1 miljonit ja sotsiaalmaksu 10,5 miljonit eurot

2023/24. õppeaasta lõpetajad välisüliõpilased maksid Eestis 2024/25. õppeaastal tulumaksu 2,8 miljonit ning sotsiaalmaksu 4,7 miljonit eurot.

2017–2024. aastatel õpingud lõpetanud ja 2017-2025. aastatel Eestis õppinud välisüliõpilased ja -vilistlased maksid 2017. aasta septembrist kuni 2025. aasta augustini Eestis sotsiaal- ja tulumaksuna 317,6 miljonit eurot.

08

Pooled (51%) Eestis õppivad välisüliõpilased töötavad õpingute ajal, kohalikest üliõpilastest töötab 82%.

Lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 52% välisvilistlastest ja 93% kohalikest vilistlastest. Välisüliõpilaste seas on siia tööle jäänud vilistlaste osakaal viimase kahel aastal vähenenud.

IKT valdkonna vilistlased jäävad teistest sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle. Ilmselt soodustab seda sobilike rahvusvahelise töökeskkonnaga ettevõtete rohkus.

<https://2026.inimareng.ee/>

<https://2026.inimareng.ee/aruanne/haridus-murdepunktis/eesti-hariduse-ekspordi-seitse-arenguvoimalust/>

<https://www.riigikogu.ee/pressiteated/taiskogu/riigikogu-arutas-olulise-riikliku-k-simuse-na-inimarengu-aruannet-haridusest/>

<https://www.err.ee/1609938857/loe-taismahus-eesti-inimarengu-aruanne-2026-haridus-uhiskonna-peeglis>

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Aitäh! Eero Loonurm

